

ตราคุณพาท

ตามราชประเพณีของไทยแต่เดิมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชลัญจกรประจำชาติสำหรับ ตำแหน่งเสนาบดีไว้เป็นตราประจำตัวเป็นเกียรติยศ เสนาบดีผู้ใดพ้นไปจาก ตำแหน่งต้องส่งคืน สำหรับเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเดิมนั้นใช้ตราจันทรมณฑล ซึ่งเป็นตราประจำตัวของสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ ภายหลัง พระราชทานเป็นตราตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เสด็จออกพระที่นั่งคูสิตมหาปราสาท ในการพระราชพิธีฉัตรมงคล สมโภชพระมหาเศวตฉัตร เมื่อพระสงฆ์เจริญ พระพุทธมนต์จบแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชลัญจกร ประจำชาติสำหรับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใหม่ พระราชทานนามว่า **พระคุณพาท** คือ

ดวงพระราชัญจกรรูปกลม ศูนย์กลางกว้าง ๓ นิ้ว ๓ อนุกระเบื้อง (หรือ ๗ เซนติเมตร) ลายรูปพระแสงขรรค์เป็นหลัก มีรูปตุลเกี่ยวขัดไว้ ที่ด้ามพระขรรค์อยู่เหนือพานกลีบบัวสองชั้น มีฐานรอง มีลายกนกล้อมดวง ๑ ส่วนพระตุลพาน้อยเป็นรูปกลมขนาดย่อมลง ศูนย์กลางกว้าง ๒ นิ้ว ๕ อนุกระเบื้อง (หรือ ๕.๖ มิลลิเมตร) มีลายพระแสงขรรค์กับตุลแกนกล้อมเช่นเดียวกันกับตราใหญ่ เว้นแต่ไม่มีพานรองอีกดวง ๑ พระราชทานแก่เจ้าพระยาอภัยราชามหาบุษิธรมรร เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมทั้ง ๒ ดวง

ส่วนตราจันทรมณฑลที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานใช้เป็นตราตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมแต่เดิมนั้น ให้เรียกคืนทั้ง ๒ ดวง

ตุลพาน แปลความตามศัพท์ ตูล หมายถึง ตราชู คันชิ่ง ความเท่ากัน ความเสมอกัน ทัดเทียมกัน

พ่าห์ หมายถึง ผู้แบก ผู้ถือ ผู้ทรงไว้

ตุลพาน หมายถึง ผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ไม่เอินเอียงไปข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งด้วยอคติ